

El món petit, valuós i desesperat de Damià Bardera

Des de fa vuit anys ha publicat un llibre cada any: un poemari, una novel·la i sis reculls de contes –en general molt breus– que l’han convertit en una de les veus més divertides, desinhibides i inquietants de la nova literatura catalana. Ara arriba ‘Nens de llet’

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

“Quan hi ha un aiguat i els de les notícies van a filmar els desastres que ha causat, només hi van el dia del desastre. L’endemà ja no hi van. Per a mi la gràcia és què fa aquesta gent un cop han vist el desgavell, quan saben que les destrosses els costaran diners i hauran de fer gestions al banc. La meua literatura comença allà on els mitjans de comunicació ja no són”. Parla Damià Bardera (Viladamat, 1982), un dels autors encara invisibles de les noves lletres catalanes que mereixeria una atenció més generosa per part dels lectors. No només ha publicat vuit llibres en els últims vuit anys, sinó que aquestes obres contenen uns quants graps de contes memorables. L’últim d’ells és *Nens de llet* (El Cep i la Nansa, 2016): aquesta vegada concentra 40 narracions en 110 pàgines. N’hi ha de molt bones, com *El circ*, *El lloro* i *La carretera*. D’altres potser haurien pogut estar més treballades, però col·lisionarien frontalment amb el seu mètode, que consisteix a escriure com a mínim un conte per sessió, furgant en el seu inconscient. “Imagina que d’un pou en treus una massa fangosa i fastigosa –diu–. Si la comences a pastar sense espantar-te potser hi acabes trobant una perla”.

Bardera reconeix que és “molt autodisciplinat i organitzat”. També afirma que escriu “per imperatiu ontològic”: “No puc no escriure”. Afegeix: “Escriure és com la crida de Déu, que és exterior a tu, però en aquest cas és la crida de l’obra que has vingut a fer com a projecte vital. Aquesta crida la pots tenir als 60 anys, als 50 o als 22”. L’autor de *Nens de llet* va començar a escriure quan va deixar els estudis i se’n va anar a viure a Sant Sebastià. “Vaig anar a buscar-m’hi la vida, amb una mà a cada ou –recorda–. Era l’any 2003. Primer vaig treballar en un bar, llavors em van fer fora i vaig trobar feina en un altre bar. Vivia en un lloc de mala mort. Vaig tocar fondo. La meua crisi va ser bestial”.

La tornada a la tribu

Bardera diu que va estar a punt d’anar-se’n a l’Uruguai, però va acabar tornant. “Després de Donosti vaig fer el batxillerat nocturn a Figueres mentre vivia a Girona, i allà vaig començar a veure les coses d’una manera diferent –explica–. Va ser mentre era fora que vaig començar a llegir i escriure poesia. Tinc una tendència a la síntesi i a intentar aconseguir, a partir de l’anècdota, una cosa més general”. Va arribar a publicar un poemari, *El penúltim vòmit* (Viena, 2009), però això va ser quan ja feia anys que havia

PERE VIRGLI

NENS DE LLET
DAMIÀ BARDEERA
EL CEP I LA NANSA
112 PÀG. / 14 €

descobert que la seva vocació era escriure contes. “Vaig estudiar un any de comunicació audiovisual a Barcelona, però no em va agradar i vaig acabar tornant a Girona, on vaig fer filosofia –explica–. Va ser llavors que vaig escriure un conte molt curt sobre un home primitiu. L’hi vaig ensenyar a la que més endavant seria la meua dona i li va agradar”. Aquell conte no s’ha publicat mai. El següent va ser el primer de *I alguns contes per llegir-los d’amagat*, el llibre que va inaugurar el 2010 la seva relació amb El Cep i la Nansa, una editorial de Vilanova i la Geltrú. “El fet de marxar a fora i després tornar està narrat en els típics processos iniciàtics de tribus –diu Bardera–. Durant un temps el jove és en uns llimbs, ha perdut la identitat anterior i no té la nova, però quan en surt aconsegueix una nova identitat en el si de la comunitat”.

Bardera es va convertir en escriptor. “En la mesura que em vaig sentir cridat a escriure he atès i imitat la necessitat –diu–. M’ha estat gratificant però també m’ha esclavitzat. Per poder-me dedicar a escriure he fet molts sacrificis. Gasto molt pocs diners i a casa sempre m’han ajudat. No he viatjat pràcticament

enlloc”. La literatura dona molt pocs diners, i encara menys si els llibres recorren un circuit subterrani, sense que pràcticament ningú se’n faci ressò. “Després de *Nens de llet*, i per pròpia decisió, m’estaré un temps, més llarg o més curt, sense publicar –avança–. No és tant el fet d’escriure (tinc més coses escrites; i continuaré escrivint, suposo), sinó el fet de publicar i tot el que comporta (presentacions, actualitzacions a la web, canvis en l’agenda...). Estic exhaust. Molt cansat”.

L’herència de Jung

Volums com *Fauna animal* (2011), *Els homes del sac* (2012) i *Contes de propina* (2014) exploren un petit poble fictici, Viladelsac, a partir dels seus habitants, miserables, lluitadors i il·luminats. “Cada llibre sintetitza un estadi espiritual –diu–. Quan rellegeixo algun conte el retrobo: és paral·lel o perpendicular a la meua vida”. L’estadi espiritual de *Nens de llet* és molt proper a “Carl Gustav Jung i la seva tradició: els complexos, els arquetips i l’inconscient col·lectiu”. Si el procés de creació de Bardera consisteix a “pouar de l’inconscient”, com més s’endinsa “en les profunditats del pou” el resultat transcendeix

l’interès biogràfic: “Arriba un punt en què ja no escric sobre mi, sinó sobre la història de molta altra gent que ha viscut el mateix que jo. Potser parlo de coses universals, però això passa perquè t’endinses en les arrels del genoma i de la nostra filogènesi com a espècie”.

En anteriors lliuraments, els personatges de Bardera semblaven títelles de l’autor: “Aquí són títelles de si mateixos, dels seus traumes i de la història personal que els marca”. En molts casos han crescut sense pare i mare, o han perdut un braç, o han viscut en circumstàncies d’una pobresa extrema. “Abans era més dur als finals dels contes, i ara em sembla que sóc més dur als plantejaments”, comenta. A *El príncep*, el personatge principal ha de triar una princesa per perpetuar el regne, però ho fa a ulls clucs –rosegat per la culpa: li hauria agradat prendre la decisió en vida dels pares– i tria una noia a l’atzar amb qui s’acaba casant. Seran feliços? “Probablement no –diu–. La meua literatura no és fantàstica ni escapista, serveix per confrontar-nos amb nosaltres mateixos. El mirall que poso al lector mostra que l’ésser humà és un mal bitxo”. ◆◆